

Plan van Aanpak voor de actualisering strategische visie

Onderwerp	Aanpak participatie actualisering 'Tij van de Toekomst 2040 ' Gerelateerd aan bestuursopdracht 937321
Datum	23 november 2023
Openbaarheid	
Afdeling	Staf
Portefeuillehouder	J.Chr. van der Hoek
Opdrachtgever	Simone Bronsveld
Behandelend ambtenaar	Kees Lambregtse

1. Inleiding

Dit plan van aanpak geeft een beschrijving van de aanpak om te komen tot de actualisering van de in 2011 vastgestelde strategische visie Schouwen-Duiveland in 2040: 'Tij van de Toekomst'. Voor een toekomstbestendige benadering van de grote opgaven is een duidelijke en breed gedragen visie essentieel. Door het organiseren van inspiratie en verbinding willen we komen tot draagvlak en onderbouwing voor de te maken keuzes.

Sinds de vaststelling van de strategische visie in 2011 zijn omstandigheden veranderd en volgen ontwikkelingen zich in snel tempo op. Alleen in geactualiseerde vorm kan 'Tij van de toekomst' zijn richtinggevende, kaderstellende en verbindende rol behouden en een inspiratiebron zijn voor strategie en nieuw beleid. Daarom heeft de gemeenteraad de bestuursopdracht tot actualisatie van de strategische visie vastgesteld.

De grote transities waren in 2011 al in beeld maar de urgentie is toegenomen omdat er onvoldoende vooruitgang wordt geboekt op thema's als woningbouw, bereikbaarheid, energietransitie, zoetwaterbeschikbaarheid en klimaatadaptatie. Bovendien is de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor zorg en ondersteuning van inwoners ingrijpend gewijzigd met de decentralisaties in het sociaal domein in 2015. Deze verantwoordelijkheid omvat complexe opgaven op het gebied van (ouderen)zorg, jeugd en werk en werkt door in gemeentelijke taken als welzijn, veiligheid, preventie en gezondheid. Het is belangrijk te zorgen voor (meer) verbinding tussen het fysieke en sociale domein.

Hiervoor zijn een aantal fundamentele en samenhangende keuzes nodig om te kunnen versnellen. Hoewel de gemeente hier niet altijd grip op heeft, werkt het wel door in het vertrouwen van inwoners in de overheid en democratie. Een duidelijke opstelling van de gemeente over de voortgang in grote regionale opgaven voorziet in een behoefte van inwoners, ondernemers en organisaties.

Een breed gedragen en samenhangende visie geeft in opeenvolgende bestuursperiodes richting aan consistent meerjarig beleid. Ook door de vertaling van het beeld van de toekomst naar strategische doelen op het gebied van Werken, Wonen, Leven en Verblijven. Daar is geen *nieuwe* visie voor nodig, omdat 'Tij van de Toekomst' grotendeels nog steeds actueel is. Dit proces is dan ook gericht op een actualiseringslag van de bestaande visie en niet op het opstellen van een volledig nieuwe visie. Wel formuleren we waar nodig en mogelijk onderzoeksvragen voor de opgaven na 2040. Hiermee slaan we enkele piketpaaltjes die van belang zijn voor het opstellen van de visie voor de periode na 2040 waar op termijn mee wordt gestart. Een aansprekend voorbeeld is de zoetwaterbeschikbaarheid die in alle scenario's door droogte en verwachte zeespiegelstijging nog sterker onder druk komt te staan.

2. Relaties andere processen, trajecten en projecten

Het actualiseren van de strategische visie komt participatief tot stand. We gaan in gesprek met inwoners, ondernemers en organisaties via een lokale klankbordgroep en een afvaardiging van de SDW-raden (stads-, dorps- en wijkraden). Hierbij hebben we op verzoek van de raad bijzonder aandacht voor de inbreng van jongeren, dit doen we door voor de klankbordgroep specifiek jongeren uit te nodigen. Daarnaast willen we in samenwerking met het onderwijs via gastcolleges de jongeren informeren en betrekken.

Die gesprekken mogen over meer gaan dan alleen het actualiseren van de strategische visie, want het nadenken over de toekomst in 2040 staat niet los van ontwikkelingen in het nu. Dat maakt de discussie ook

levendig en interessant. De zogenoemde bijvangst voor de kortere termijn levert input op voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie, inwoners- en overheidsparticipatie, de structuurvisie detailhandel en de Agenda toerisme. We werken nauw samen met de collega's die daaraan werken om zowel de input voor de actualisering van 'Tij van de toekomst' als de bijvangst voor beleid op de kortere termijn op te halen en te verwerken. Met deze verbindingen is sprake van een beperkte scope van de actualisatie en is afronding in 2024 in de huidige opzet haalbaar.

3. Actualisatie op hoofdthema's

De hoofdthema's van de strategische visie vastgesteld in 2011 zijn Werken, Wonen en Verblijven. We constateerden dat de visie een verfijning vraagt in de verhouding tussen Ruimte en Sociaal en daarnaast tussen Economie en Mens. We voegen voor deze actualisatie daarom aan Wonen het thema Leven toe.

Het dalend vertrouwen in de overheid zet ook de lokale democratie onder druk. De veelheid en complexiteit van opgaven vraagt om een andere (manier van werken binnen de) overheid. Daarom voegen we een vierde thema toe: Bestuur en Lokale democratie. Onder dit thema geven we aan hoe gemeente Schouwen-Duiveland inwoners wil betrekken én hoe zij initiatieven vanuit de samenleving wil faciliteren. De concrete uitwerking vindt plaats in een separaat project over inwoners- en overheidsparticipatie. Dit is wezenlijk om uitvoering te kunnen geven aan onze doelen. Om die doelen te kunnen bereiken, hebben we immers de samenleving nodig. De bestuursopdracht voor dit project wordt in januari 2024 aangeboden aan de raad.

De thema's in de strategische visie stellen we hiermee vast op:

- Wonen en Leven;
- Werken;
- Verblijven;
- Bestuur en lokale democratie.

4. Aanpak

De stappen om te komen tot de vaststelling van de strategische visie zijn als volgt:

1. Definitief Plan van aanpak (nu voorliggend)

In dit plan van aanpak beschrijven we de aanpak om te komen tot de actualisatie van de strategische visie. Gedurende het gehele project willen we werken met een lokale klankbordgroep en een afvaardiging van de SDW-raden. Deze externe stakeholders informeerden we voorafgaand aan de vaststelling van het Plan van Aanpak. Daarnaast vond afstemming plaats met de interne projectgroep, de interne klankbordgroep en de begeleidingscommissie vanuit de gemeenteraad. Het definitief plan van aanpak wordt tijdens een openbare raadsinformatieavond op 11 januari 2024 toegelicht. Deze stap vormt het deelresultaat '**Definitief Plan van aanpak**'.

2. De oogst uit de participatie

Om te komen tot een integrale actualisering is het belangrijk te starten met een goed overzicht en inzicht. Dit doen we door het beantwoorden van de volgende vragen per thema:

1. Geef een korte samenvatting van het thema zoals opgenomen in de strategische visie.
2. Wat is er gebeurd (beleidsmatig, ontwikkelingen, opgaven) sinds de vaststelling in 2011?
3. Waar staan we nu?
4. Welke opgaven zien we (beleidsmatig, ontwikkelingen, opgaven)?
5. Hoe verhoudt dit zich tot de strategische visie?
 - a. Wat betekent dit tot 2040?
 - b. Is een doorkijk na 2040 mogelijk?
 - c. Wat is de samenhang met de andere thema's?
 - d. Wat is de samenhang met overige visies (omgevingsvisie etc.)?
6. Welke uitdagingen zien we? Waar schuurt het? Welke keuzes moeten er gemaakt worden?

Het beantwoorden van de vragen doen we zoveel mogelijk in verhalende vorm. We hanteren hierbij meerdere invalshoeken waarbij we aansluiten op het VNG-initiatief van 'Het verhaal voor Nederland in 2040' <https://toekomstnederland2040.nl/>. Door de Denktank Nederland 2040 wordt een visie op een krachtiger, groener en menselijker Nederland uitgewerkt. De gedachte hierbij is dat groener, krachtiger en menselijker zoveel mogelijk met elkaar in balans is.

Figuur 1. Nederland in 2040

Het voorbereiden van deze vragen vindt plaats door de projectgroep in samenwerking met subgroepen vanuit de organisatie. Vervolgens vinden bijeenkomsten plaats met de lokale klankbordgroep en de afvaardiging van de SDW-raden. Centraal staan hierin de vragen of het geschetste beeld wordt herkend, volledig is en welke aandachtspunten de stakeholders hierin mee willen geven.

Deze stap wordt afgesloten met het deelresultaat **'De Oogst'**.

3. *De som der delen*

Met **De oogst** actualiseert de projectgroep de onderdelen van de strategische visie. Doel is om te komen tot een kader en uitgangspunten voor de uitwerking van de actualisatie. Dit kader met uitgangspunten vormt de zogenaamde kapstok voor de verdere uitwerking van de actualisatie en vormt het deelresultaat **'De som der delen'**.

Het concept van de Som der delen wordt afgestemd met de lokale klankbordgroep en de afvaardiging van de SDW-raden. Om te zorgen voor breed draagvlak vindt hierover ook brede toetsing plaats via Denkmee. Hieraan voorafgaand informeren we de gemeenteraad in een openbare raadsinformatieavond over de eerste opzet. De Som der delen wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Op deze manier borgen we dat dit daadwerkelijk de basis is voor de uitwerking van de strategische visie. Daarnaast maakt dit het mogelijk om in de voorbereiding van de begroting al rekening te houden met dit kader.

4. *Concept geactualiseerde strategische visie*

Het projectteam maakt op basis van 'de som der delen' een geactualiseerde versie van 'Tij van de toekomst' en bereidt de presentatie van de visie voor. De lokale klankbordgroep en de externe specialisten/sleutelfiguren reageren op het concept. De projectgroep adviseert over de opvolging in een uitvoeringsprogramma of strategische agenda. Deze laatste stap vormt het eindresultaat **'De geactualiseerde strategische visie'** die ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Toetsing en afstemming

Gedurende het gehele project werken we met een interne projectgroep en subgroepen per thema. We werken samen met een lokale klankbordgroep waarin sprake is van een brede vertegenwoordiging van partijen en organisaties op de diverse beleidsterreinen en thema's. Daarnaast werken we samen met een groep met een afvaardiging van de SDW-raden om de lokale inbreng te borgen. Zie bijlage 1 voor een overzicht van deze groepen. Voor de brede toetsing organiseren we via het digitale platform Denkmee de mogelijkheid om mee te denken. Tijdens deze toetsing organiseren we daarnaast in fysieke vorm gelegenheid om mee te denken. Dit doen we door bijvoorbeeld op de markt te staan en daar mensen uit te nodigen om samen via het digitale platform te reageren.

Vanuit de gemeenteraad is een begeleidingscommissie gevormd die bij de verschillende stappen betrokken is. Tussentijds informeren we de gemeenteraad via presentaties of schriftelijk. De som der delen leggen we ter vaststelling voor aan de gemeenteraad en tot slot de geactualiseerde strategische visie.

5. Planning

De bestuurlijk en de ambtelijk opdrachtgever zijn nauw bij de voortgang betrokken en de wijze waarop het college, de raad en de organisatie wordt meegenomen. Vanuit de raad is een begeleidingscommissie gevormd. De voltallige gemeenteraad is betrokken bij de tussenproducten via presentaties tijdens openbare raadsinformatieavonden en/of schriftelijke informatie in de raadscommissies en is eindverantwoordelijk voor het vaststellen van de geactualiseerde visie. De participatie en beslissingen over de tussenproducten

kunnen gevolgen hebben voor de planning. Maar uitgaande van de huidige opzet en aannames is vaststelling eind 2024 ambitieus maar haalbaar.

De planning op hoofdlijnen ziet er als volgt uit:

<i>Fase</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Termijn</i>	<i>Afstemming</i>
1	Plan van Aanpak	Okt. 2023 – Jan. 2024	Stuurgroep Interne projectgroep en klankbordgroep Begeleidingscommissie Externe klankbordgroep en SDW-raden College (vaststelling) Presentatie openbare raadsinformatieavond (11/1) Raadscommissies (schriftelijk)
2	De Oogst	Dec. 2023 – Apr. 2024	Stuurgroep Interne projectgroep en klankbordgroep Externe klankbordgroep en SDW-raden Begeleidingscommissie College (vaststelling) Raadscommissies (commissievoorstel)
3	De som der delen	Mrt. 2024 – Sept. 2024	Stuurgroep Interne projectgroep en klankbordgroep Externe klankbordgroep en SDW-raden Denkmee Schouwen-Duiveland Begeleidingscommissie College (informereren) Presentatie openbare raadsinformatieavond (6/6) Gemeenteraad 26 september (vaststelling)
4	Strategische visie	Jun. 2024 – Dec. 2024	Stuurgroep Interne projectgroep en klankbordgroep Begeleidingscommissie College (vaststellen) <i>Presentatie openbare raadsinformatieavond (21/11)</i> Raadscommissies Gemeenteraad 12 december (vaststelling)

Met de vaststelling van dit plan van aanpak maken we de overstap naar fase 2. Per fase werken we een detailplanning uit, waarmee we in kunnen spelen op eventuele aandachtspunten uit de voorgaande fase.

6. Aandachtspunten

In dit plan van aanpak gaan we uit van actualisatie van de strategische visie. Dit betekent dat de bestaande visie de basis vormt en verder aangescherpt en aangevuld zal worden. Daarbij is uiteraard enige verschuiving binnen de thema's en de onderlinge samenhang mogelijk, maar de tijdshorizon van de visie blijft 2040. Er is hierbij sprake van een zeker spanningsveld tussen actualisatie van de visie en een volledig nieuwe visie. Het risico bestaat dat de te verkrijgen inbreng een volledig nieuwe visie vraagt. We passen hiervoor een beheersmaatregel toe in die zin dat we werken met de hiervoor benoemde 'piketpaaltjes'. In de visie is het mogelijk zaken te benoemen die actie vragen voor na 2040 en tevens kunnen we bijvangst benutten voor overige visies, zoals de omgevingsvisie.

Met deze werkwijze verwachten we het uitgangspunt van actualisatie te kunnen handhaven. Indien onverhoopt blijkt dat dit niet mogelijk is, zal daarover in overleg met de stuurgroep een voorstel worden gedaan.

Bijlage 1 Stakeholders

Lokale klankbordgroep

Voor de lokale klankbordgroep nodigen we de volgende partijen uit. Het gaat hierbij om een afvaardiging vanuit deze partijen, 1 persoon per partij.

Afvaardiging van de jongeren
Platform Toerisme (namens ondernemers)
Ondernemerskring Schouwen-Duiveland (OSD)
Agrarisch Schouwen-Duiveland
ZLTO
Woningcorporatie Zeeuwend
Woonzorg Nederland
Provincie Zeeland
Waterschap Scheldestromen
Conferentie Noordwelle
Adviesraad Sociaal Domein en WMO-adviesraad
Natuur- en milieu educatie
BewuSD/ Klankbordgroep CO2
Toegankelijk Schouwen-Duiveland
Erfgoedplatform
Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)
SMWO
SESD (Eilandmarketing)
Zeeuwse Milieufederatie
Natuurmonumenten/ Nationaal park Oosterschelde
Vereniging Stad en Lande
Zeeuwse zorgcoalitie
VMSD
UWV
Stuurgroep kerk en overheid
Pieter Zeeman Lyceum – SG Pontes
LEA (basisonderwijs)
Vluchtelingenwerk
PCOB – Afdeling Schouwen-Duiveland
SDVitaal

SDW-raden

Als afzonderlijke groep zien we de SDW-raden waarmee we gezamenlijk overleg organiseren. We nodigen hiervoor uit:

Stadsraad Brouwershaven
Dorpsraad Bruinisse
Dorpsraad Burgh-Haamstede
Dorpsraad Dreischor
Dorpsraad Ellemeet
Dorpsraad Kerkwerve
Dorpsraad Nieuwerkerk
Dorpsraad Noordgouwe/Schuddebeurs
Dorpsraad Noordwelle
Dorpsraad Oosterland
Dorpsraad Ouwerkerk
Dorpsraad Renesse
Dorpsraad Scharendijke
Dorpsraad Serooskerke
Dorpsraad Sirjansland
Dorpsraad Zonnemaire
Wijkraad Hart van Poortambacht

Externe deskundigen

Optioneel te raadplegen deskundigen voor specifieke vragen zijn:

Dhr. Kuiper	PBL (Ruimtelijke verkenning, Balans van de leefomgeving)
Dhr. Van Steen	Raad voor Volksgezondheid en samenleving
Mevr. Haasnoot	Klimaatraad (Kennisprogramma Zeespiegelstijging)